

פרד"ס כיבוד דוד

מס'

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת תרומה - פשט - מפי הרב

"וזאת התרומה אשר תקחו מאיתם: זהב וכסף ונחושת" (פכ"ד פ"ג)

הכתוב כתב בעניין תרומה ג' סוגים: זהב, כסף ונחושת. ישנם ג' מעלות בנותני הצדקה:

- א. זהב- המעולה ביותר, וזה מרמז לאותם שנותנים צדקה תמיד גם שטוב להם ולא חסר להם כלום ולא שרויים בצרה. ורמז בר"ת זה הנותן בריא.
- ב. כסף- סוג ב', לאותם שנמצאים בצרה ורוצים להינצל, אז נותנים צדקה. אבל כשהכל טוב אינם נותנים צדקה. ורמז בר"ת כשיש סכנה פותח.
- ג. נחשת- סוג ג'. לאותם שאומרים לפני מיתתם לבני משפחתם שרק לאחר שימות יתנו צדקה לעילוי נשמתם כיוון שפוחדים מעומק הדין שלאחר מיתתם. ורמז בר"ת נתינת חולה שאמר תתנו, דהיינו לאחר מיתתו.

וכן כנגד זה בעניין רוחני בעבודת ה':

- א. זהב- יש אדם שתמיד עובד את ה', גם שטוב ולו ולא מחכה לצרה כדי לחזור בתשובה.
- ב. כסף- יש אדם רק שבאים עליו צרות מתחיל להתחזק ולחזור בתשובה. אבל כשטוב לו: "וישמן ישורון ויבעט".
- ג. נחשת- יש אדם בדרגה בינונית. פעמים עובד את ה' שטוב לו, ופעמים נחלש ועובד ה' רק שרע לו.

ויש עוד ג' חלוקות: חסד, דין, רחמים.

כסף-חסד. זהב-דין. נחושת-רחמים.

ולכן אותיות כסף עולים: כ-20, ס-60, פ-80 שהוא חסד.

וזהב אותיות יורדים: ז-7, ה-5, ב-2 שהוא דין.

ונחושת מידת רחמים כלול משניהם, בתחילה יורד: נ-50, ח-80 ואח"כ עולה ש-300, ואות ת-400.

ולכן יש לקדש אשה שהיא מידת הדין בטבעת כסף שהיא חסד, כדי למתק אותה כיוון שצבע הכסף מורה על חסד, והזהב מורה על הדין וכן כתב ר' יוסף חיים. ובמקום אחר הביא רמז לזה שצריך לקדש האשה דוקא באצבע, כיוון שהיא באה אחרי האגודל ואם נמנה תיבות 6 הפסוקים הבאים תמיד שם הויה יהיה באצבע שהיא השניה מהתחלה והיא תמיד תיבת ב' של הפסוקים:

1. תורת ה' תמימה משיבת נפש (כנגד 5 אצבעות).
2. עדות ה' נאמנה מחכימת פתי.
3. פיקודי ה' ישרים משמחי לב.
4. מצוות ה' ברא מאירת עיניים.
5. יראת ה' טהורה עומדת לעד.
6. משפטי ה' אמת צדקו יחדיו הנחמדים מזהב וכו'.

ואע"פ שכאן כותב הנחמדים מזהב שהיא באה על האצבע, ואיך אמרנו שיקדש בכסף? יש ליישב בזהב לבן.

למני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמז - מפי הרב

- ישנם עוד ג' דרגות בנותני צדקה מבחינת המקבל:
- פעמים הוא מברך את נותן הצדקה ברכות רבות, ואם כן קיבל תגמול על הצדקה ואינה צדקה שלמה.
 - פעמים שאינו מקבל ברכות, אבל נתן כדי להרגיע את נפשו שלא ירגיש באי נוחות שלא נתן, ולא בגלל שאכפת לו מהעני, וגם זה אינו צדקה שלמה.
 - ופעמים שנותן והעני מבייש אותו: "רק זה מה שאתה נותן?" ופוגע בו והוא שותק- זו הצדקה המעולה ביותר, שלא קיבל שום תגמול.

- וכן בבית, פעמים שרוצה לעשות צדקה עם אשתו ומנקה את הבית לעשות לה הפתעה, והיא חוזרת הביתה.
- פעמים שמברכת אותו ברכות רבות- ואז קיבל תגמול.
 - פעמים שלא אומרת כלום.
 - ופעמים שאומרת לו הערות: "מה, ככה מנקים?", והוא שותק. אז קיים מצוות צדקה המעולה ביותר.

ישן 4 סוגי נתינות:

- תרומה- וזה כל אחד כמה שרוצה.
- צדקה- כמה שאדם רוצה.
- מחצית השקל- סכום חובה לכולם שווה.
- מעשר כספים- חובה על כל אדם.

רמז - בעל הטורים

א. וראה- ג' ראשי פסוקים. הכא. וראה ועשה בתבניתם. ואידך וראה אם דרך עוצב בי. ואידך וראה בנים לבניך. פירוש אם דרך עוצב בי וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, שתבוא להר הבית לבית המקדש להתפלל ולהודות ויתכפר לך, כמו שסידר שלמה בתפלתו אם יחטא איש וגו' ובא וגו' בבית הזה. ואם תעשה כן וראה בנים לבניך:

ב. עשר יריעות- כנגד עשרת הדברות:

ג. משזר (עם הכולל 548)- בגימטריה חוט כפל שמנה (548):

ד. וחמש וגו' חוברות- כנגד ה' דברות על לוח אחד וכנגד ה' שעל הלוח השני:

ה. חמשים קרסי- כנגד חמישים שערי בינה:

ו. השישית- ב' בתורה. היריעה השישית. וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית. בזכות השולחן שהיה במשכן נשלחה ברכה בכל העולם:

ז. באורך- ג' במסורה: באורך יריעות האהל. וייף בגדלו באורך דליותיו. באורך אפים יפותה קצין. פירוש באורך אפים, המשכן שנאמר בו באורך יריעות האהל, יפותה קצין, שנתפתה הקב"ה ונתרצה לישראל וכפר להם על עניין העגל, ונתייפה ישראל ונתגדל על כל, שהשרה שכינתו בתוכם. וזהו וייף בגדלו באורך, שנתייפה ונתגדל בארץ כמשכן שכתוב בו באורך:

ח. תחש (עם הכולל 709)- בגימטריה שש גונים (709):

ט. למשכן עצי שטים עמדים (עם הכולל 1134)- בגימטריה לכפר (ע)ל מעשה שטים (1134). כ"ד פעמים שטים בפרשה כנגד כ"ד אלף שנפלו בשטים. מ"ח קרשים כנגד מ"ח נביאים ומ"ח משמרות כהונה ולויה. והיו ז' בריחים כנגד שבעה דורות מאברהם עד משה. ושבעה רועים. והבריה התיכון הוא דוד שמבריה האומות מן הקצה:

י. ויחדו- ב' במסורה: הכא. וחבירו:

יא. ויחדו כולם יכליון- לומר שהיו הקרשים כלים זה עם זה שלא היו זה נכנס זה יוצא. אי נמי רמז למאן דאמר שהיו כלים עד כאצבע. וזהו ויחדו כולם יכליון, שהיו כלים והולכים:

יב. הראית- ב' במסורה: הכא. אשר הראית בהר. ואידך אתה הראית לדעת כי ה' הוא הא-ל-ה-י-ם. פירוש בהר הראית לדעת כי ה' הוא הא-ל-ה-י-ם ואין עוד, שהרכין שמי שמים על ההר והראך שהוא לבדו מושל בעליונים ובתחתונים:

יג. נבוב לוחות תעשה אתו- נבוב עולה ס'. שעד ס' אמות יכולים להוסיף על המזבח:

יד. אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים- פירוש חלק אחד מחמשים שבהר הבית, כדפרישית לעיל:

ד"א ויקחו לי תרומה הה"ד (משלי ג) כי לקח טוב נתתי לכם אמר ר' ברכיה הכהן ברבי בנוהג שבעולם אדם מוכר חפץ בתוך ביתו הוא עצב עליו והקב"ה נתן תורה לישראל ושמח הוי לקח טוב וגו' בנוהג שבעולם אדם לוקח חפץ מיצר לשמרה אבל התורה משמרת בעליה שנאמר (שם ז) בהתהלךך תנחה אותך בנוהג שבעולם אדם לוקח חפץ מן השוק שמא יכול לקנות בעליו אבל הקב"ה נתן תורה לישראל ואומר להם כביכול לי אתם לוקחים הוי ויקחו לי תרומה :

ד"א ויקחו לי תרומה הה"ד (דברים לג) תורה צוה לנו משה דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות נתנו לישראל ע"י משה שכן מנין תורה ואם תאמר אינן אלא תרי"א ושתיים היכן הם אלא אמרי רבנן אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמעום ותרי"א אמר להם משה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה וגו' אל תקרי מורשה אלא ירושה ירושה היא לישראל לעולם משל לבן מלכים שנשבה כשהוא קטן למדינת הים אפילו לאחר כמה שנים אינו בוש מפני שהוא אומר לירושת אבותי אני חוזר כך ת"ח שהוא פורש מן התורה והלך והתעסק בדברים אחרים אפילו לאחר כמה שנים הוא מבקש לחזור אינו בוש מפני שאומר לירושת אבותי אני חוזר. ד"א מורשה אל תהי קורא מורשה אלא מאורסה מה חתן זה כל זמן שלא נשא ארוסתו הוא הוה פראדורין לבית חמיו משנשאה הרי אביה בא אצלה כך עד שלא נתנה תורה לישראל (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים משנתנה תורה אמר הקדוש ברוך הוא למשה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם :

ד"א אל תהי קורא מורשה אלא מאורסה מלמד שהתורה ארוסה לישראל שנאמר (הושע ב) וארשתוך לי לעולם ומנין שהיא כאשת איש לעובדי כוכבים שנאמר (משלי ו) היחיתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוונה כן הבא אל אשת רעהו :

ד"א ויקחו לי תרומה בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן אמר לפניו רבש"ע יכולין הם ישראל לעשותו א"ל הקב"ה אפילו אחד מישראל יכול לעשותו שנא' (שמות כה) מאת כל איש אשר ידבנו לבו אמרו רבנן אף במן שהיה יורד לישראל היו יורדות בו אבנים טובות ומרגליות והיו הגדולים שבהן באין ומלקטים אותן והיו גונזין אותן תדע שכן הוא שנאמר (שם לו) והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר ובקר וכי בבקר היו מביאין בצהרים לא היו מביאים אלא ממה שהיה המן מוריד להם הביאו וכן הוא אומר והנשיאים הביאו וזאת התרומה א"ר טביומי בשעה שהגיע זמנו של יעקב אבינו ליפטר מן העולם קרא לבניו אמר להם היו יודעין שהקב"ה עתיד לומר לבניכם לעשות משכן אלא יהיו כל צרכיו מוכנים בידכם שנאמר (בראשית מח) והיה אלהים עמכם וכי תעלה על דעתך כשהיה יעקב אבינו חי לא היה הקב"ה עם בניו אלא כך אמר להם עתיד הוא לומר לכם ועשו לי מקדש והוא יורד ומשרה שכינתו בתוכם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ויש מהם שהתקינו עצמן לדברים ויש מהן ששכחו וכשבא משה ועשו המשכן יש מהם שהביאו מעצמן ויש מהם שלא הביאו אלא ממה שהיה מונח בידו שכן הוא אומר כל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ואומר כל אשר נמצא אתו עצי שטים :

ועשו ארון עצי שטים הה"ד (איוב לו) שדי לא מצאנוהו שגיא כח אמר רבינו הגדול צריכין אנו להחזיק טובה לאיוב שכל מה שאמר אליהוא בא הוא והוסיף על דבריו אמר איוב לחביריו מה אתם סוברים שכל מה שאמרתם הוא כל שבחו מי יוכל לספר כל שבחיו וגבורותיו של הקב"ה כל הדברים שדברתם (שם כו) הן אלה קצות דרכיו בא אליהוא ואמר שדי לא מצאנוהו שגיא כח מי ששומע הפסוק הזה אומר שמא חירופים הוא חס ושלום אלא כך אמר אליהוא לא מצינו כח גבורתו של הקב"ה עם בריותיו שאין הקב"ה בא בטרחות עם בריותיו לא בא על האדם אלא לפי כחו אתה מוצא כשנתן הקב"ה את התורה לישראל אלו היה בא עליהם בחוזק כחו לא היו יכולין לעמוד שנאמר (דברים ה) אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' אלא לא בא עליהם אלא לפי כחם שנא' (תהלים כט) קול ה' בכח בכחו אינו אומר אלא בכח לפי כחו של כל אחד ואחד. ד"א שדי לא מצאנוהו שגיא כח בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן התחיל מתמיה ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן ועוד היה מסתכל וראה ששלמה עומד ובונה בית המקדש שהוא גדול מן המשכן ואמר לפני הקב"ה (מלכים א ח) כי האמנם ישב אלהים על הארץ אמר משה ומה בהמ"ק שהוא יותר ויותר מן המשכן שלמה אומר כן משכן אעכ"ל לכך אמר משה (תהלים צא) יושב בסתר עליון א"ר יהודה בר ר' סימון יושב בסתר הוא עליון על כל בריותיו מהו בצל שדי בצל אל בצל רחום בצל חנון אין כתיב כאן אלא בצל שדי בצל שעשה בצלאל לכך נאמר בצל שדי יתלונן אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור כך אני סבור אלא כ' קרש בצפון וכל בדרום וכל במערב ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה :

ד"א ועשו ארון עצי שטים מה כתיב למעלה ויקחו לי תרומה מיד ועשו ארון עצי שטים מה התורה קדמה לכל כך במעשה המשכן הקדים את הארון לכל הכלים מה האור קדם לכל מעשה בראשית דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ואף במשכן בתורה שנקראת אור דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור קדמו מעשיה לכל הכלים. ד"א ועשו ארון מפני מה בכל הכלים האלה כתיב ועשית ובארון כתיב ועשו ארון א"ר יהודה בר ר' שלום א"ל הקב"ה יבאו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם לתורה א"ר שמעון בן יוחאי ג' כתרים הם כתר מלכות וכתר כהונה וכתר תורה וכתר מלכות זה השלחן דכתיב בו זר זהב סביב כתר כהונה זה המזבח דכתיב בו זר זהב סביב וכתר תורה זה הארון דכתיב בו זר זהב למה נכתבים זר ונקראים זר אלא לומר לך אם אדם זוכה נעשים לו זר ואם לאו זר ומפני מה בכלול כתיב ועשית לו ובארון כתיב ועשו עליו ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולן זכה אדם לתורה כאלו זכה לכולן :

ויקחו לי תרומה:

רומזת על ענין התפילין. דע, כי ג' בחינת יש בתפילין, תפילה של ראש אחד, ותפילה של יד שנית, וקשר של ראש בחינה שלישית. ושני התפילין הם כנגד שני מקדשים, ומקומם בשני המלכים אשר באדם, שהם הלב והמוח. ונאמר בתפילין (דברים כ"ח י') וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו', ונאמר (ויקרא י"ט ל') במקדש את מקדשי תיראו. וכנגד ג' קדושות אלו, נזכר ג' תרומות. והתחיל בתפילין של ראש, ואמר ויקחו לי שלא לנוכח, שהיא נעלמת. ונקראת תרומה, להיות מקומה ברום ראש האדם. ולפי שיש בקשר של יד צורת יו"ד, לזה אמר תרומתי, תרומת י', ועליה אמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, כנגד הלב. וכנגד קשר של ראש אמר וזאת, שיש כח לראותה, שראה מרע"ה קשר של תפילין. ונודע כי צורת הקשר הזה ד', כי הם שואבים מארבע פרשיות, והוא מצייר בציור מ"ם, בארבע בליטות הרצועה לארבע רוחות הקשר. וז"ש מאתם, מאת מ'. ודומים התפילין והמקדש, כשתדקדק בהם. והם כנגד ארבע חיות הכסא, וכנגד כל חיה שיש ג' פנים, לזה הם י"ב תפירות. והם כנגד י"ב מזלות, שהם בגלגל שמיני. וכנגד ד' דגלים, כל דגל ג' שבטים. והנה י"ב תפירות והמעברתא, י"ג, כנגד י"ג מינים בתרומת המשכן. וישמע חכם ויוסף לקח. ומזה תבין כמה גודל מעלת התפילין. הועתק מעץ חיים:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם:

דע, כי בצלאל היה מכוין בשם אהי"ה, ובו היה עושה המשכן. וכן הוא רמוז במנין אותיות הפסוק עם הכולל, שעולה כ"א ע"ה. ושכנתי בתוכם, חסר כתיב, ומלא קרי, וכן ר"ת של הפסוק במספר קטן עולה כ"א, ושניהם עולים מ"ב, והיא כונת המלאכה בעשותם. אבל השראת השכינה בתוכו, היתה כונתו בשם ע"ב. ורמוז זה בפסוק, כי מנין אותיותיו ע"ה במספר קטן עולה ע"ב. והנה יריעות המשכן הראשונות ארכן כ"ה אמה, עשר מהם לחלל המשכן לרחבו, שתיים לראשי הקרשים, ושש עשרה לצדדי המשכן מזה ומזה, נמצא הצריך למשכן כ"ו אמה. כי מה שהוא על ראשי הקרשים ללא צורך, אלא סגי בלאו הכי, כי העיקר הוא החופה את הנראה שצריך, נמצאו כמני"ן הוי"ה:

וכן רמוז בראשי הפסוקים, מסוף פסוק ואת המשכן תעשה עד סוף הפסוק ועשית חמשים קרשי זהב, שהוא סוף ענין יריעות ראשונות עולה כ"ו. ויריעות השניות י"א, רחבן מ"ד אמות, שלשים מהם לאורך המשכן, ושתי אמות חצי היריעה הששית מול פני האהל של מסך שבמזרח לצניעות, ועשר אמות לכסות הקרשים שבמערב, נמצא שנשאר אמה לראשי קרשי המשכן מאחוריו, ואמה על ראשי העמודים שלפני הפתח, נמצאו ההכרחים לכסות המשכן מ"ב אמה, כנגד שם מ"ב, ומכוונות לשם זה. וכן נרמז בפסוק של ועשית יריעות עזים, ס"ת הפסוק במספר קטן עולה מ"ב. והיריעות שלישיות מכסה לאהל בלבד, לכן יוקח ארכן שהוא שלשים אמה, ורחבן עשר, שהם בין הכל ארבעים, תמצא רמז באותיות הפסוק עצמו, ממלת מכסה ואילך שהם ארבעים, בסוד יריעות אורך ורחב, נמצא סוד המכסה כולו (א"ה נ"ל שר"ל כ"ו ומ"ב ומ' סך הכל עולה ח"ק) כי חק לישראל הוא משפט. והבן כל זה שצריך עיון גדול. (עכמ"כ מאחד מתלמידי הרב זלה"ה):

ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי וכו':

הנה תמצא ברוב מדות המשכן שהיו בהם חצאי אמות. והענין במה שידעת איך כולם בסוד חצאים, כי מבינה דא"א נעשו שני כתרים לאו"א, ומת"ת דא"א נעשה סיום גופא דאו"א, וגלגלתא דת"ת, ומת"ת דזעיר מחציו מתחלת המלכות, וכיוצא בזה. והנה סוד הארון שהוא מלכות, שיעורה היא נה"י וחצי ת"ת. ואמנם היסוד אין לו שיעור ומדה בפני עצמו, כי בכלל מדות נ"ה עומד בנתיים. ואמנם נ"ה הם אמתים, והת"ת הוא החצי. גם התורה שבתוך הארון שהוא הת"ת, יש לו בחינה זו עצמה, כשיעור נה"י של הבינה וחצי ת"ת שלה:

ואת השלחן תעשה וכו':

דע, כי ההיכל בסוד יסוד, וכל יסוד נקרא מזלא, ולכן היה שם שלחן מנורה מזבח, שהם חיי ומזוני ובני. כי המנורה סוד חיי, לעלות נר תמיד, שולחן סוד מזוני, לחם הפנים. והקטורת עוצרת המגפה ב"מ, ע"כ. ודע, כי המשכן רומז לקדושת עשר שורשיות מקוריות דא"א. וכבר ידעת, כי סביב הקדושה יש ג' קליפות, סערה וכו', וז"ס יריעות תכלת ועורות אלים יריעות עזים, והמשכן קדש הלולים לה' בתוכם. ע"כ: